

Divrej Tora

Godina 11

Zagreb, šabat 2. prosinca 2017. - 14. kisleva 5778.

Broj 8

<http://twitter.com/DivrejTora>

divrejtora@gmail.com

B"H

Šabat Vajišlah

Jeruzalem	15:55	17:14
Zagreb	15:55	16:55
Rijeka	16:03	17:03
Split	16:00	17:01
Dubrovnik	15:57	16:57
Vinkovci	15:45	16:45
Sarajevo	15:52	16:52
Doboj	15:50	16:50
B. Luka	15:53	16:54
Beograd	15:40	16:47
Novi Sad	15:41	16:48
Subotica	15:39	16:47
Zrenjanin	15:39	16:46
Niš	15:39	16:44
Beč	15:44	16:44
Frankfurt	16:07	17:07
Edison, NJ	16:13	17:13

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Na dan	utorak 5.12.2017.
Alot Hašahar	5:45
Najranije Talit	6:21
Nec Hahama	7:21
Najkasnije Š'ma	9:34
Zman Tefila	10:18
Hacot	11:47
Minha Ketana	14:21
Plag Haminha	15:17
Šekia	16:12
Cet Ha-kohavim	16:54

Paraša Vajišlah

(Berešit 32,4 – 36,43)

Jaakov se vraća u Svetu Zemlju nakon što je 20 godina boravio u Haranu, te šalje anđele glasnike Esavu u nadi da će se pomiriti. No njegovi glasnici mu donose vijest da je njegov brat krenuo u vojni pohod s 400 naoružanih ljudi. Jaakov se stane pripremati za rat, moli se, i šalje Esavu veliki dar (koji se sastojao od stotina grla ovaca i goveda) ne bi li ga umirio.

Te noći, Jaakov prebacuje splavom svoju obitelj i imetak preko rijeke Jabok, dok sam ostaje iza njih i susreće se anđelom koji predstavlja Esavov duh, s kojima se bori sve do zore. Jaakov u borbi pretrpi iščašenje kuka, ali nadvlada nadljudsko biće, koji mu nadjene ime Israel, što znači "Onaj koji je nadvladao božansko."

Jaakov i Esav se susretnu, zagrlje se i

poljube, no odu različitim putevima. Jaakov kupi komad zemlje u blizini Šhema. Sin vladara tog grada također imena Šhem - zarobi i siluje Jaakovljevu kćer Dinu. Dinina braća Šimon i Levi osvete se za to djelo tako što pobiju sve muške stanovnike grada nakon što su ih oslabili uvjerivši ih da se obrežu.

Jaakov otputuje dalje. Rahel umre tijekom porođaja svog drugog sina, Binjamina, i bude sahranjena uz put u blizini BetLehema. Ruben gubi svoje prvorođstvo jer se upušta u odnos s bračnom družicom svog oca. Jaakov stigne u Hebron, k svom ocu Jichaku, koji kasnije umre u dobi od 180 godina (Rivka je umrla prije Jakovljevog povratka).

Naša *paraša* završava s detaljnim popisom Esavovih žena, djece i unučadi te obiteljske povijesti naroda sa Se'ira među kojima se Esav naselio. ■

Alija po Alija

Paraša Vajišlah

Kohen - prva alija - 10 p'sukim - 32,4-13

Jaakov šalje glasnike svom bratu Eisavu s porukom o pomirenju (i upozorenjem?).

Čini se da Onkelos smatra da su glasnici koje je Jaakov poslao bili ljudska bića (*izgadin* su trkači ili glasnici); Raši pak veli da riječ *mal'ahim* treba uzeti doslovno, kao nebeske anđele. Komentari nas usmjeravaju na završetak prošlotjedne *sedre* (koja govori kako je Jaakov naišao na "tabore" anđela prilikom svog povratka u *Erec Jisrael*) kao potporu Rašijevom gledištu. Bartenura dalje tumači da biblijsko spominjenje anđela uvijek uključuje nešto što su anđeli rekli ili proročku poruku. Kada se Jaakov susreo s anđelima, ništa nije bilo izgovoreno. Moglo bi se ustvrditi da Tora spominje anđele vezano uz Jaakovljevo slanje anđela Eisavu. Drugi komentari kažu da je Jaakov poslao anđele jer bi na ljudska bića Eisav mogao utjecati, dok će anđeli biti u stanju ispravno "pročitati" situaciju.

Jedna je od Jaakovljevih tvrdnji bila da je živio kod Lavana, te bio tamo zadržavan sve do sada. Rašijev komentar daje naslutiti da je "on živio kod Lavana, ali nije učio od njegovih pokvarenih navika". Neki to vide kao kompliment Jaakovu, kako je bio u stanju očuvati svoju potpunu privrženost Tori u tako tuđinskoj atmosferi. Drugi tu zapažaju nagovještaj kritike: Sve te godine u Lavanovom domu, a iz Lavanovog pokvarenog načina postupanja nije naučio ...kako se nositi s lukavošću i pohlepom prema njegovom vlastitom služenju B-gu, koje je gledao svojim vlastitim očima. Ima lekcija koje treba naučiti čak i iz loših primjera.

Vijest da Eisav dolazi s 400 ljudi sili Jaakova na tri načina djelovanja. On prvo podijeli svoj logor na dva dijela, tako da jedan dio može pobjeći ukoliko drugi bude napadnut. Zatim moli B-ga za Njegovu pomoć i ispunjenje obećanja koje je dao. (Treća faza se nalazi u sljedećem odlomku.)

Komentari ističu da on od B-ga traži da ga spasi "od mog brata - od

Eisava". Ovo nije suvišna riječ. Židov se suočava s dva neprijatelja: S Eisavima ovoga svijeta koji žele uništiti Židovski narod, i s "prijateljskom braćom" koja bi nam rado dopustila da se asimiliramo u njihovu kulturu - i time također doveli do uništenja Židovskog naroda. Jaakov moli za spas od obiju prijatelja.

Slično tome, u prvom *pasuk sedre*, Jaakov šalje anđele (ili glasnike) svome bratu Eisavu. Jaakov je neprestano svjestan da je Eisav oboje, i mora biti na oprezu od obje te ličnosti.

Beit Halevi tumači to na ovaj način. Opasnost broj 1 je rat. Opasnost broj 2 je ugovor s Eisavom koji također može imati katastrofalne posljedice.

Levi - druga alija - 17 p'sukim - 32,14-30

Slijedeće što Jaakov priprema su promišljeni darovi za Eisava od njegove stoke i ovaca, koji će biti izručeni uz poruke dobre volje i pomirenja.

Baal HaTurim ističe da u Tori postoje dva *p'sukim* u kojima svaka riječ završava sa "završnim *mem*". Ovdje u Vajišlah (32,15): 200 koza, 20 jaraca... i u BaMidbar (29,33): I njihov (odnosi se na žrtve) prinos od brašna i ulja, njihovi naljevi, za bikove... Je li to na neki način povezano? Jaakov je poslao 550 životinja kako bi smirio Eisava, čak iako ga je B-g uvjerio da će ga On štiti. Jaakovljevim potomcima bilo je određeno da prinesu 550 životinja godišnje kao *musaf* žrtve.

Jaakov se bori s "čovjekom" (za kojeg nam je rečeno da je bio Eisavov anđeo čuvar). Jaakov pobijedi u toj borbi, no ozlijeđen je. On prima neobičan blagoslov od anđela u obliku dodatnog imena - Jisrael.

Jaakov zatraži anđela koji se s njim hrvao da mu da *braha*. Raši kaže da je on tražio od anđela da prizna *brahot* koje je Jaakov dobio od Jichaka, a koje je Jichak namijenio Eisavu. Možda je Rašija na ovakvo objašnjenje, umjesto situacije u kojoj Jaakov jednostavno traži novi blagoslov, navela neuobičajena riječ *bebrahtani* (koja se odnosi na prošlost) a ne *borheini* (blagoslovi me sada).

Šliši - treća alija - 8 p'sukim - 32,31-33,5

Spomen na neprestanu borbu između Eisava i Jaakova, koju ova borba simbolizira, je obilježen zabranom u vezi "Gid HaNaše". Iako Tora ovu *micvu* uvodi u kontekstu ove priče, *micva* se smatra dijelom Objave na Sinaju, kao što će biti rečeno: "A B-g progovor Mošeu i reče - zapovijedi narodu da ne jedu *gid*."

Jedina "negativna" *micva* u knjizi B'reišit je ta zabrana jedenja "Gid HaNaše". Odstranjivanje "gida" i njegovih živčanih ogranaka iz butine i noge životinje, kao i masti i mesa s tog područja, je teško. Dodatni problemi iskršavaju zbog krvnih žila koje se moraju ukloniti iz tog dijela tijela životinje. Proces uklanjanja *gida* i drugih žila poznat je kao "nikur" ili "treibering". U najvećem broju slučajeva, nema ekonomskog opravdanje za uklanjanje "gida". Čitave stražnje noge životinje u pravilu se prodaju kao ne-košer. To je standardna praksa u Americi. U Izraelu, međutim, gdje ne-košer tržište nije toliko dostupno, radi se *nikur*. To znači da se neki odlični komadi mesa sa stražnjeg dijela dostupni košer potrošačima. (file, bubrežnjak, odrezak...)

Jaakov ugleda Eisava i njegovo ljudstvo kako se približavaju; on zgura svoju obitelj iza svojih leđa, te se više puta nakloni svom bratu. Eisav potrči prema njemu i zagrlja ga, p*o*lj*u*b*i i zaplače.

Mišlei 24,16 kaže: *Jer pravednik će pasti sedam puta i ustati ...* Baal HaTurim povezuje ovaj *pasuk* s Jaakovljevim sedam naklona pred Eisavom.

Eisav se raspituje za žene i djecu, i Jaakov se priprema da svoju obitelj predstavi Eisavu.

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Ailja po Ailja**

R'vi'i - četvrta alija - 15 p'sukim - 33,6-20

Eisav postavlja pitanje u vezi skupina životinja koje je susreo putem. Eisav isprva odbija primiti darove, no na koncu ih prihvati. Potom Eisav predloži da se on i Jaakov udruže. Jaakov to odlučno odbije.

Zapazite: Na početku se čini da Jaakov želi izbjeći suprotstavljanje Eisavu, sve do točke u kojoj se ponižava pred svojim bratom. Međutim, kada se postavi pitanje podređivanja njegove obitelji Eisavovom utjecaju, Jaakov odvažno riskira sukob. To je stvar koju treba naučiti.

Jaakov otputuje u blizinu Š'hema i tamo kupuje zemlju, te podiže *mizbe'ah*.

Zemlja koju je Jaakov kupio kasnije je bila upotrijebljena za sahranu Josefovih posmrtnih ostataka. Ironično je da su Š'hem i Hebron kupili naši *avot*, a upravo su ta dva mjesta prva bila predana Palestinskoj upravi kao Područje A. Dodajte prethodnom još Beit Lehem, i pokazali smo (u najmanju ruku) krajnje nepoštovanje prema *kivrei avot*. Ono što su Arapi učinili Kever Josef neoprostivo je oskrnuće. Ne djelovanje naše vlade u to doba i poslije, još je gore. (*Rabinovo osobno mišljenje*)

Hamiši - peta alija - 42 p'sukim - 34,1-35,11

Dina odlazi istražiti "lokalne zanimljivosti". Bude oteta, te je Š'hem siluje i potom se zaljubi u nju. Njegov otac predloži Jaakovljevoj obitelji savezništvo s ciljem međusobnog stupanja u brak i spajanja njihovih kultura. Šimon i Levi na prijevazu navedu Š'hema i njegov narod da se obrežu. Kad narod bude oslabljen, Šimon i Levi ih poubijaju iz osвете za ono što je učinjeno Dini. Jaakova uzruja to što su oni učinili (možda i ne - komentari kažu da ga je uzrujalo što nisu prvo njega pitali za savjet), ali on brani njihov postupak.

B-g kaže Jaakovu da se preseli u Beit-El i podigne tamo žrtvenik. Jaakov uklanja idole iz svog gazdinstva. B-g sprečava lokalno stanovništvo da ne progna Jaakova i njegove obitelji iz osвете zbog ubojstva naroda Š'hema. Rivkina dojilja Devora umre i bi sahranjena. (Postoji tradicija da je i Rivka umrla u tom trenutku.) B-g se još jednom ukazuje Jaakovu i blagoslovi ga. Potvrđuje

njegovo novo ime Jisrael (koje se koristi uz njegovo ime Jaakov, i svaako od njih ima drugačije značenje).

Šiši - šesta alija - 37 p'sukim - 35,12-36,19

B-g Jaakovu i njegovim potomcima ponavlja svoje obećanje u Zemlji. Jaakov podiže još jedan spomenik da bi obilježio mjesto na kojem mu se B-g objavio. Rahel rađa Binjamina (11. hešvana) te umre pri porodu. Svojim posljednjim dahom ona zahvali B-gu što joj je podario dvojicu sinova. Ona bude sahranjena na "putu za Efrat" i mjesto na kojem je pogrebena označeno je "do današnjeg dana".

Reuven "počini indiskreciju" s Bilhom.

U Gemari stoji: Tkogod misli da je Reuven doista spavao s Bilhom, na što ukazuje doslovan prijevod *pasuka*, uvelike griješi. Neki kažu da je Reuven preselio Jaakovljev krevet iz šatora Bilhe - kamo ga je Jaakov stavio nakon Raheline smrti - u šator svoje majke. Zagonetni opis u Tori toga što je on učinio, smatra se oštrim ukorom za njegov postupak, kojim je pokazao nepoštovanje prema svom ocu. Ipak, njega je na to potakla zaštitnička ljubomora za njegovu majku Leu. Mišna kaže da kada je Tora bivala prevedena na aramejski za vrijeme javnog čitanja Tore, ovaj se *pasuk* nije prevodio. Bio je pročitao, ali je ostavljen bez *tirguma* kako ne bi ljude naveo na pogrešne zaključke i zbulio ih.

To je sjajan primjer (no ima ih mnogo više, kao i onih suptilnijih) nemogućnosti da se razumije Pisana riječ bez svog neodvojivog partnera, Usmene Tore. To vrijedi za dio Tore koji iznosi "priče", kao i za halahičke tekstove. U tome se sastoji tragedija prijevoda pisane Tore na druge jezike. U tome je tragedija naroda svijeta koji se hvataju svoje Biblije i misle da u svojim rukama drže B-žu Riječ. Oni drže samo dio B-žje riječi koju se tako lako može pogrešno razumjeti i izokrenuti kada nema njenog Usmenog dijela

Sinova Jaakovljevih je 12.

Ova izjava je dio istog *pasuka* (iako njime započinje nova *parša*) u kojem se nalazi izjava o Rubenovom činu. Ovo se smatra dokazom gore spomenute talmudske izjave. Da je Reuven uistinu počinio grijeh, njega se ne bi odmah potom stavilo na

popis sinova Jaakovljevih, već bi bio izopćen, ili nešto još gore. Osim toga, on je u pasuku koji slijedi predstavljen kao Jaakovljev *b'hor*.

Jaakovljevi sinovi su pobrojani. Jaakov se vraća domu svoga oca. Jichak umire u dobi od 180 godina (živio je 5 godina više od Avrahama. Neki kažu da je Avraham bio "uzet 5 godina prije svog vremena" kako bi bio pošteden toga da vidi zle putove Eisava) te ga Jaakov i Eisav sahranjuju.

Navedeni su Eisavovi potomci.

Činjenica da je to učinjeno na ovom mjestu u Tori, prije nego li Tora nastavi s pripovijedanjem o Jaakovljevoj obitelji čini se kao da kaže: Završimo prvo s Eisavom, prije nego li nastavimo s važnom obiteljskom lozom. Eisav je sila u ovome svijetu, no on nije razlog njegova postojanja. Ja (kaže Tora, recimo to tako) još nisam spremna da govorim o Israelu; na to ću doći nakon što ovo maknem s puta.

Drugi razlog koji se nudi za detaljno predstavljanje Eisavove loze je neka vrsta prijekora Jaakovu zbog njegova ponižavanja pred Eisavom. Nazvao si ga gospodarem, a sebe njegovim slugom, kaže B-g (nazovimo to tako), pa ću ja utvrditi njega i njegovu kraljevsku lozu u njihovoj vlastitoj zemlji, prije nego ćete ti i tvoje potomstvo biti spremni da postanete narodom.

Š'vi'i - sedma alija - 24 p'sukim - 36,20-43

Tora nastavlja nabrajati potomke Eisava i kraljeve koji su vladali gradovima-državama, "čak prije nego li je počeo vladati kralj Izraela". Izrael još mora proći kroz mnoge faze pročišćavanja i i susresti se s mnogim kušnjama i nevoljama prije nego li izroni kao narod Izraela.

Haftara - 21 p'sukim - Knjiga (knjižica) proroka Ovadje

Različite zajednice čitaju različite haftare.

Kontinuirana bitkaizmeđu Jaakova i Eisava glavna je tema proroštva Ovadije. Proročanstvo se fokusira na konačnu presudu s kojom se suočavaju Eisavovi potomci; B-g će se pojaviti kao pravi kralj svih. Haftara daje "odgovor" na pitanje postavljeno u *sedri* o tome koji su istinski osjećaji Eisava prema Jaakovu.■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag - 613 zapovijedi

3. Filet mignon: zabrana jedenja bedrenog živca

Stoga djeca Izraelova do današnjeg dana ne jedu bedreni živac s kuka, pošto je Jakov dobio udarac u bedreni živac njegove čašice kuka. (Postanak 32,33)

Ova *micva*, treća i posljednja u Knjizi Postanka, također je jedina negativna *micva* u Knjizi Berešit. Pojavljuje se u *paršas* Vajišlah, nakon Jaakovljevog hrvanja s anđelom. Umjesto da istupi i kaže: "Nećete...", zapovijed je utkana u priču.

U 32. poglavlju Postanka, dok uznemireno iščekuje susret sa svojim otuđenim bratom Eisavom (Ezavom), Jaakov se bori s Eisavovim "anđelom čuvarom", i pobjedi ga. Anđeo ga blagoslivlja i daje mu ime Izrael (čin kojega je kasnije i B-g potvrdio). Međutim, Jaakov je ozlijeđen u borbi. Redak 33. nam kaže: "zbog toga sinovi Izraelovi ne jedu bedrenu tetivu do današnjeg dana". Talmud u Hulin 101b objašnjava da je, unatoč njenoj narativnoj prirodi, ova *micva* bila zapovjeđena na Sinaju poput svih drugih. Ona je zabilježena u ovom trenutku samo zbog svoje tematske važnosti za priču. (Potpora ovoj ideji dolazi od uporabe pojma "djeca Izraelova",

koja se ne koristi sve do doba egipatskog ropstva.)

Simbolika ove *micve* je da će Židovi podnositi patnje od ruku drugih naroda - uključujući i našeg brata Eisava - ali da ćemo uvijek istrajati i nikada nećemo nestati. Ova je poruka potvrđena tako što je povezana s *micvom*.

Bedreni se živac - na hebrejskom *gid hanaše* - mora ukloniti tijekom procesa uklanjanja žila koji se na hebrejskom naziva *nikur* (ili *trejbering* na jidišu), kojim se također uklanja određene zabranjene masnoće i krvne žile. Zbog toga što je to dosta komplicirano, uklanjanje bedrenog živca u nekim se zajednicama ne smatra financijski isplativim, pa se stražnji dio životinje može prodati ne-košer mesnici.

Ova je *micva* na snazi u svim vremenima i na svakom mjestu. Odnosi se podjednako na muškarce i žene. Pojednost se mogu naći u sedmom poglavlju talmudskog traktata Hulin i Šulhan Aruhu u Jore Dea 65. Ona je 183. od 365 negativnih *micvos* u Rambamovom Sefer HaMicvosu i 1. od 194 negativnih *micvos* koje se danas mogu ispunjavati kako ih navodi Chofetz Chaim u Sefer HaMicvos HaKacar. ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Negativne zapovijedi

83. Negativna je zapovijed ne učiniti nepravdu s bilo kojom mjerom ili utegom

jer Pismo kaže, *Nećeš učiniti nepravdu u mišpatu, u veličini, u težini, ili u m'sura (Va-jikra 19,35); a učenjaci, blagosloveno bilo sjećanje na njih, rastumačili su to (Sifra, isto): mišpat znači sustav mjerila, „u veličini, u težini“ - da ništa ne smije manjkati na standardnoj veličini ili težini prema onome kako su se ljudi iz grada dogovorili oko toga, i isto tako da ne obmanu svog bližnjeg pri mjerenju zemlje. „Ili u m'sura“ - Tora pazi na pojednostiti čak i kod male količine poput m'sure, koja čini tridesetšesti dio loga.*

Ako to netko prekrši, on iskazuje neposlušnost prema pozitivnoj zapovijedi (*Ispravne tezulje ... i ispravan hin ćeš imati - Vajikra 19,36*), i krši ovu zabranu. Čak i ako daje neznabošcu kratku mjeru ili uteg, on je time krši, i dužan je to vratiti [količinu koja manjka]. Zabranjeno je omanuti neznabošca pri obračunu, to je sadržano u retku, *Jer sve ... koji čine nepravdu, njih se grozi Vječni, vaš B-g (D'varim 25,16).*

Sud ima dužnost da postavi službenike koji će ići oko prodajnih mjesta da isprave vage, utege i mjerila, i da postavljaju tržišne cijene. Ako nečije mjere, utezi ili vage nisu točne, oni će mu ih oduzeti i oglobiti ga zbog toga. Ako netko zaračunava iznad stalnih cijena, oni ga trebaju prisiliti da prodaje po tržišnim cijenama. Kazna [s Nebeša] zbog utega i mjera je teža od kazne za nemoral, on [onaj koji je kriv] je poput onoga koji poriče izlazak iz Egipta.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu. ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravori-jeke kojih se drže aškenaski Židovi.

Dio I: Orah hajim

Poglavlje 6 - Šemone esre, nastavak

Šemone esre treba kazivati stojeći, ali ne na vrhu nekog objekta (vidi 90,1-3), ne oslonjen na nešto (94,8), i ne noseći kakav teret (vidi 97,5) ili držeći išta u ruci osim *lulava* ili molitvenika (96,1-2). Ako je nekome potrebno govoriti je dok sjedi, jaše ili hoda (vidi 89,8), ukoliko je moguće, on se treba zaustaviti na njenom početku i kraju, te na mjestima gdje se potrebno nakloniti (vidi dalje), i ako je moguće, on je treba ponoviti kasnije dok stoji; vidi 94,4-5.7.9. Bolesnik je može izreći dok leži na boku ili može proći kroz nju u svojim mislima (94,6). Onaj koja je izgovara treba stajati priljubljenih nogu, spuštenog pogleda i ruku na srcu (vidi 95,1-3; 91,6) i mora izbjegavati loše ponašanje ili ometanje (vidi 97,1-4). Mora saviti koljena i pokloniti se na početku i kraju prvog i pretposljednjeg blagoslova (vidi 113,1-8; 121,1); neki kažu da treba napraviti tri koraka naprijed prije nego li se počne s molitvom (95,1). Na kraju kazivanja, mora načiniti tri koraka unatrag prilikom čega se ujedno klanja (vidi 123,1,3-4), i ne smije se odmah vratiti na svoje mjesto (vidi 123,2); no predmolitelj to ne čini na kraju ponavljanja (123,5).

U okolnostima u kojima je zabranjeno recitirati Š'ma (vidi poglavlje 6), također je zabranjeno recitirati Šemone esre (90,26-27). Osoba je ne smije izgovarati ili proučavati Tora ako ima potrebu da ide u toalet ili da obavi druge tjelesne funkcije (vidi 92,1-3.8-9; 97,1-3; 103,1-3). Ako je moguće, ona treba prvo oprati ruke, ili ih barem očistiti (vidi 92,4-7) i ne smije dodirivati nečiste dijelove tijela (92,7). Osoba bi je trebala

izgovarati isključivo onda kada je u potpunosti odjevena (74,6; 91,1.5.6; 98,4), opasana pojasom (vidi 91,2), pokrivena glave (vidi 91,3-6) i licem okrenuta u smjeru Hrama (vidi 94,1-4). Trebalo bi napraviti kratku pauzu prije nego li se s njom započne (vidi također 105,1, kao i 100,1 za pripremu za nju) i nakon što se završi (vidi 93,1), i s njom se ne smije započeti sve dok osoba ne bude staloženog i ozbiljnog raspoloženja (vidi 93,2-4). Poželjno je dati u dobrotvorne svrhe prije nego li je se kazuje (92,10). Osoba koja se nalazi pod utjecajem alkohola ne bi je smjela kazivati (vidi 99,1). Svi muškarci koji su izuzeti iz Š'ma oslobođeni su i od Šemone esre-a, vidi 106,1. Žene su je dužne kazivati, a djecu treba naučiti da tako čine (106,1). Čak i osoba koja izučava Toru mora stati da bi je izrekla, vidi 106,2.

Osoba koja govori Šemone esre treba se koncentrirati na značenje onoga što govori, treba biti ponizna, kao da iznosi molbu kralju (98,1.3.5); ne bi je smjele ometati druge misli (98,1-2); treba imati na umu da su molitve zamjena za Hramsku službu (98,4); i treba blagoslove izricati s primjerenim nakanama (vidi 101,1). Riječi bi trebalo tiho izgovarati, ali ne tako da budu čujne drugima, ako ih to ometa (vidi 101,2-3); može ih se izgovarati na bilo kojem jeziku (vidi 101,4). Ako osoba želi kazivati Šemone esre više nego jednom, mora joj nešto nadodati prilikom svakog ponavljanja; ali zajednica to ne smije činiti, niti se to može činiti subotom ili blagdanom, ili kod dodatne službe (*Musafa*) ili osobe koja nema ispravnu namjeru (107,1-4; 234,1). Osoba ne smije prekidati svoj Šemone esre ili se pomaknuti sa svog mjesta ako je ikako moguće

(vidi 104,1-4.8), čak ni da odgovori na molitve drugih (104,7). O tome što učiniti ako bude prekinuta vidi 104,5-6; o tome što učiniti ako je Šemone esre bila propuštena vidi 108,1-12 i 234,2; kada ste u dvojbi vidi 107,1; o tome što činiti ako se stigne kasno i ne može se priključiti prije ponavljanja Šemone esre vidi 109,1-3.

Svatko treba nastojati moliti sa zajednicom ili istodobno sa zajednicom, u sinagogi ili okrenut prema sinagogi (vidi 90,7.9.11) ili učilištu (vidi 90,18), ili na zaklonjenom mjestu čiji su prozori okrenuti prema Jeruzalemu (vidi 90,4-5; 94,9). U vezi truda kojega neka osoba treba uložiti da bi se molila sa zajednicom vidi 90,16-17. Osoba ne bi trebala moliti na mjestu koje nije sigurno (vidi 90,6) ili leđima okrenuta sinagogi (vidi 90,7), i ne bi smjela proći pored sinagoge dok se u njoj odvija služba (vidi 90,8). Kada se moli u sinagogi, ako je moguće, čovjek se treba moliti zajedno sa zajednicom (90,10.18), treba se ponašati primjerenom (90,13) i ne trebao ostaviti nikoga tamo nasamo (90,15). Čovjek treba žuriti kada ide u sinagogu, ali ne i kad odlazi iz nje (90,12), i treba nastojati da tamo stigne rano (90,14), i ne početi se moliti odmah po dolasku (90,20). Ako je moguće, osoba bi uvijek trebala moliti u istoj sinagogi i trebala bi tamo imati svoje fiksno mjesto (90,19), po mogućnosti uza zid (vidi 90,21), i ne pored ulaza (vidi 90,20). Ako je moguće, osoba ne bi trebala moliti licem okrenuta prema drugoj osobi ili ukrasu (vidi 90,22-23), te pored ili iza svog učitelja (vidi 90,24-25) i ne bi trebala biti u blizini osobe koja kazuje Šemone esre, osim dok se moli ili izučava Toru (vidi 102,1-5). ■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Šimon i Levi na suđenju

Kako vi prosuđujete pokolj koji su počinili Šimon i Levi u gradu Šemu? Trebal li njihova djela opravdati kao primjerenu osvetu časti njihove sestre ili ih osuditi kao pretjerano surove i okrutne?

- S čim od gore navedenog se slažete?
- Priča postavlja pitanje relativne koristi politike suzdržanosti u odnosu na preventivne aktivnosti, moralnosti kolektivnog kažnjavanja u odnosu na onu ciljanih ubojstava i primjerenog odgovora na korištenje ljudi kao štita. Raspravite s obitelji o tim pitanjima, te o tome kako se odnose na postupke braće, kao i na suvremene kontroverze.

Esav: Prijatelj ili neprijatelj?

Paraša Vajišlah otpočinje sa strahovanjem Jaakova da ih Esav dolazi napasti s 400 ljudi. Međutim, kada se njih dvojica stvarno nađu zajedno, Esav ga pozdravlja zagrljajem i poljupcem. Je li promjena srca rezultat Jaakovljeih nastojanja da ga udobrovolji ili je moguće da je Jaakovljeva prvotna procjena Esavove namjere bila pogrešna i da je Esav već oprostio svome bratu? Što je to što ljudima omogućava da oprostite i zaborave?

- Usporedite Radakov i Rašbamov pristup. S kojim se od njih dvojice slažete?
- Rašbam tvrdi da ne samo da je Jaakovljev strah od njegovog brata neutemeljen, već da ga je stigla kazna za njegove pokušaje bijega. Kakvu podršku iz teksta možete dati za takav stav?
- Rašbam je u svojim komentarima na knjgu Berešit dosljedan u svom gledištu da je Esav neutralna osoba, a ne pokvaren lik. Slažete li se s takvim prikazom, ili smatrate li da je zli Esav, kakvim ga prikazuje Midraš, točniji prikaz? Koliko je od midraških

prikaza utemeljeno na tekstu, a koliko ih je rezultat polemičkih razmatranja i pridruživanja Edoma, Rima i Crkve?

Hrvanje s anđelima i ljudima

Jedan od najvažnijih događaja u paraši Vajišlah je hrvanje Jaakova sa zagonetnim "אֱלֹהִים". Da li je napadač na Jaakova bio čovjek ili anđeo? S jedne strane, naziva ga se "čovjek", a ne "אֱלֹהִים", što sugerira da je bio čovjek. Međutim, Jaakov o njemu govori koristeći naziv "אֱלֹהִים", dajući naslutiti da je on bio neka vrsta božanskog bića.

- Koje druge dokaze možete navesti kao podršku za jedan ili drugi stav?
- Ako je napadač bio nebesko biće, je li bio poslan božanskom voljom ili je djelovao na svoju ruku? Ako je prvo u pitanju, zašto bi Hašem poslao glasnika da ozlijedi Jaakova? A ako je potonje, i anđeo je djelovao u korist Esava, a ne Jakova, možemo li iz toga razumjeti da anđeli imaju slobodnu volju?

Je li "Plan B" zamijenio "plan A"?

Često puta, kada neki lik u Tanahu kaže da će izvršiti određeni čin, pretpostavljamo da su oni proveli svoj izvorni plan, ne razmišljajući o

možnosti da bi intervencije u događajima mogle utjecati na njihovu odluku, što bi dovelo do "Plana B". Obrnuto, "sveznajući čitatelj", budući da zna kraj priče, često pretpostavlja da su i biblijski likovi to znali i da su postupali u skladu s time, mada je moguće da su imali u potpunosti drugačiji scenarij na umu. U oba slučaja, umetanjem promjene u planovima moglo bi objasniti inače teško razumljive aspekte pripovijesti.

- Konkretna slučaj bi mogao biti Jaakovljeva podijela njegovog tabora. On prvobitno govori o tome u poglavlju 32, ali u poglavlju 33 nema dokaza o dva odvojena tabora. Da razriješi prividnu proturječnost, R. Avraham b. HaRambam tvrdi da su događaji koji su se umiješali izazvali Jaakova da promijeni mišljenje, dok Rašbam sugerira da su ga promjene okolnosti spriječile da postupi kako je nagovijestio.
- Postavite izazov pred svoju obitelj da razmisle o drugim slučajevima u Tanahu u kojima bi unošenje promjene u plan moglo riješiti tekstualne poteškoće ili baciti novo svijetlo na priču. ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Biti zadovoljan nezadovoljstvom

Jakov se vraća u Izrael i saznaje da mu brat Ezav dolazi u susret sa 400 muškaraca – nije baš lijep odbor za doček. Jakov pokušava umiriti Ezava i moli se B-gu za spasenje. Uvijek praktičan, istovremeno se priprema i za možebitnu bitku. Nema želju boriti se, ali se borbe ne boji.

Ezav je duboko dirnut Jakovljevim darovima i iskazuje dobrodošlicu bratu. Međutim, Jakovljeve nevolje su sve samo ne gotove. Sin lokalnog poglavice, Šhem, siluje njegovu kći Dinu. Stvari krenu iz lošeg na gore kada dvojica njegovih sinova, Šimon i Levi, preuzmu pravdu u svoje ruke i vlastitim rukama pobiju čitavo pleme.

Jakovljeva žena Rahel umire pri porodu donoseći na svijet Benjamina, svog drugog sina. Odjeljak završava diskusijom o obitelji i Ezavovim potomcima.

A za Jakova, najgore tek dolazi. O tome više idući tjedan.

Mnogo je stvari u Tori koje me baš ne zadovoljavaju.

Ovotjedna priča je dobar primjer. Jakovljevu kći, Dinu, silovao je Šhem, sin lokalnog poglavara. Njena braća, veliki uzori koji će postaviti temelje budućnosti židovskih vrijednosti, traže od svih muškaraca u selu da se obrežu kao korak ka društvenoj integraciji. Tri dana kasnije, kada su muškarci još slabi od obrezanja, Šimon i Levi, dvojica braće, ulaze u selo i hladnokrvno ubijaju sve muškarce. Ostatak braće dolazi taman na vrijeme da podijele

plijen. Kada ih njihov otac, patrijarh Jakov, kori, to je više zbog sramote koju su mu nanijeli među lokalnim stanovništvom, nego iz nekog moralnog razloga.

Kao što sam rekao, to me uopće ne zadovoljava.

Shvatio sam da bi bilo dobro da podijelim svoj način na koji se odnosim prema ovakvim izazovima koje Biblija postavlja pred nas, pa možda bude nekome korisno.

Što da onda činim kada mi se Tora čini nemoralnom?

Koliko je do mene, ja sam uvjeren da je Pet knjiga Mojsijevih napisao sam B-g. Ovo nije pravo mjesto da objašnjavam detalje tog svog uvjerenja, no dokazi me upućuju na taj zaključak. Ne vidim drugu opciju.

Nije stvar u tome da nisam otvoren za preispitivanje drugih dokaza ako bi ih bilo, no do sada su dokazi bili vrlo jasni u tom smjeru. Tako da, to je moj prvi aksiom. E sada, imam i drugi aksiom. A to je da je B-g moralan. Ne samo da je moralan, već je Njegova Istina u samom temelju svemira i ona je jedini apsolutni standard prema kojem mogu suditi svoje vrijednosti.

Što da onda činim kada mi se Tora čini nemoralnom?

Uzevši u obzir oba moja aksioma, imam samo jedno razumno rješenje. Postoji nešto što sam propustio. Moram kopati dublje i pokušati razumjeti više. Ne racionalizirati, nego izazvati granice vlastite mudrosti, ispitati svoje vrijednosti, tražiti više od onoga što već znam, a ne pretpostavljati da je ono što znam konačno. I to je proces koji ja volim i prihvaćam. Gdje još u životu možete osjećati strast prema istini – i istovremeno ju propitkivati?

Ja ne tražim opravdanje ili umirenje. Bit ću zadovoljan tek sa odgovorom koji me uistinu zadovoljava. No do tada, zadovoljan sam time da sam nezadovoljan. Čak duboko nezadovoljan. I to je ono kako se osjećam u vezi priče o Šhemu: duboko nezadovoljan, ali sa shvaćanjem da nezadovoljstvo samo po sebi nije problem, već jednostavno poziv da učim i razumijem više.

Šabat šalom! ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi David Stav:

Između Jaakova i Ezava

U ovoj parši, parši Vajišlah, Jaakov se vraća u Izrael nakon što je izbivao od tamo više od dvadeset godina. On nije zaboravio da je iz zemlje pobjegao zbog opravdanih sumnji svojih roditelja da bi ga njegov brat Ezav mogao ubiti zato što mu je ukrao blagoslove. Ono što Jaakov svakako nije mogao znati jest koliko će gostoljubivosti Ezav osjećati prema njemu, čak i nakon tako dugog perioda razdvojenosti. Jaakov šalje poslanike (koji su možda bili i anđeli) sa sljedećom porukom: „Recite mom gospodararu Ezavu, 'Ovako kaže tvoj sluga Jaakov: Ja sam boravio kod Lavana i do sada se tamo zadržao.'“ (*Berešit 32,5*)

Mnogi komentatori pitaju se zašto su ovi poslanici poslani sa takvim zadatkom. Čak i kad bismo samo na brzinu pogledali taj tekst, sigurno bismo zamijetili da Jaakov svog brata naziva „gospodarom“, dok sebe oslovljava kao slugu. Odjednom, Jaakov, oštrouman čovjek koji

je uspio na prijevaru ukrasti bratovo prvorodstvo i blagoslove (te se čak uspio dobro snaći i s Lavanom), sada sebe predstavlja kao da je rob koji dolazi pred svog gospodara. Je li se Jaakov zaista uzdržao od svog statusa prvorodca i vodeće uloge u obitelji samo zbog pukog rukovanja? Je li on to učinio jednostavno zato što se bojavao Ezava koji mu se približavao? Je li uistinu vjerovao da će Ezav prihvatiti priču da se tolike godine zadržao u Lavanovoj kući i da je to razlog zbog kojeg se nisu vidjeli?

Neki od naših mudraca komentiraju to Jaakovljevo ponašanje citirajući sljedeći stih: „Prolaznik koji se uključi u svađu koja nije njegova je poput onoga koji psa vuče za uši.“ (*Mišlei 26,17*). Ezav je išao svojim putem, a Jaakov mu šalje delegaciju koja mu poručuje „tako kaže tvoj sluga Jaakov“? Drugim riječima, tko je tražio od Jaakova da kontaktira svog brata i ponizi samog sebe? Što ako Ezav nije imao namje-

re dirati svog brata, a Jaakov mu je ovim svojim postupkom samo osvežio sjećanje na zli nagon koji je bio zatopljen toliko vremena u psihi njegovog brata?

Drugi komentatori taj ključni pristup vode i nekoliko koraka dalje, dovodeći nas nekoliko stoljeća u budućnost, u vrijeme kraja Drugog Hrama. Nahmanides (13. stoljeće, Španjolska) je napisao: „Ja vjerujem da nas to upućuje na početak našeg pada u ruke Edoma, kada su kraljevi u vrijeme Drugog Hrama sklopili savez sa Rimljanima. To je otvorilo vrata Rimljanima i bilo je razlog zbog kojeg su ih Rimljani pokorili.“

Upućivanje na Makabejce ovdje je kristalno jasno. Nakon njihove velike pobjede nad Grcima, Makabejci – pobjednici – pokušali su sklopiti pakt sa Rimljanima, pakt koji je rezultirao uništenjem Drugog Hrama.

Zapravo, ne bi bilo pretjerano reći ni da je Jaakovljevo ponašanje bilo problematično također i iz teološke perspektive. Nakon svega, Jaakovu je B-g obećao da će ga vratiti u zemlju sigurno i da će sve izaći na dobro. Zašto bi se onda trebao ičega bojati?

No, jednako je teško prihvatiti i to da bi Tora opisivala razmjenu darova i pomirenje između Jaakova i Ezava kako bi Jaakova kritizirala za njegovo ponašanje, a bez ijedne riječi ukora koja se pojavljuje u tekstu.

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi David Stav: Između Jaakova i Ezava**

Zanimljivo je primijetiti da Nahmanides, u pokušaju da objasni priču o Jaakovljevim poslanicima, piše da je „to napisano kako bi nas poučilo da se on nije oslanjao na svoju pravednost i da je učinio sve što je bilo u njegovoj moći da spasi svoj život. Drugi koncept na koji se

**Ne bi bilo pretjerano reći
ni da je Jaakovljevo
ponašanje bilo problematično
i iz teološke perspektive.
B-g obećao da će ga
vratiti u zemlju sigurno.
Zašto bi se onda
trebao ičega bojati?**

upućuje je to da sve što se dogodilo našem praocu sa Ezavom, ponoviti će se sa nama i Ezavovim potomcima. Stoga je prikladno da iz Jaakovljevog pristupa naučimo tri taktike koje je koristio u pripremi za susret sa Ezavom: molitvu, darove i izbjegavanje rata – bijeg i spašavanje.“

Drugim riječima, paralelno sa opravdanim kritikizmom Jaakovljevih djela, moral ove priče trebao bi biti pouka budućim generacijama. Nikada ne smijemo nauštrb B-žjeg obećanja izbjegavati potrebne ljudske akcije. Čak i pravedni ljudi – a Jaakov je sigurno bio jedan od njih – ne mogu izbjeći trud da izmijene stvari. Ljudski trud ima mnogo oblika. On može biti priprema za rat, molitva ili diplomacija i politika.

Jaakov nas uči lekciju diplomacije.

Ne mora se sve između vođa reći eksplicitno. Je li Jaakov trebao reći svom bratu da se bojavao da će biti ubijen? Moramo li uvijek reći cijelu istinu, licem u lice? To je druga lekcija koju možemo izvući iz Jaakovljeve priče. Često smo zapanjeni licemjerjem drugih naroda i njihovim dvostrukim mjerilima kada je riječ o Izraelu, dok zanemaruju užasne prizore koji se svakoga dana događaju u našoj regiji. Kada vidimo svijet koji šuti dok se događaju takva zvjerstva, pa ipak nastavlja grditi Izrael zbog njegovih primarno obrambenih akcija koje poduzima s punim pravom, osjećamo se zgroženima nad međunarodnim licemjerjem koje iskazuju te prijateljske nacije.

Ipak, moramo se pitati, trebamo li s njima govoriti kao s prijateljima čije su oružje i novac ključni za našu nacionalnu sigurnost, koristeći Jaakovljevu blagu i umirljivu retoriku. Ili, moramo uzeti stvar u svoje ruke i završiti u nepoželjnoj situaciji?

Je li Jaakovljeva pristup lišen mogućnosti pogreške i rizika? Naravno da nije. Upravo je stoga to dvosjekli mač na koji aludira Nahmanides u svom komentaru. Za nas, Jaakovljeva put može biti opasnost, kao što je to bio u vrijeme Drugog Hrama, ali ima i potencijal da nas vodi naprijed tjerajući nas da budemo mudri i strpljivi.

Neka biste bili blagoslovljeni! ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Ephraim Buchwald:

Zagrlijaj i poljubac Ezava i Jakova: Iskreno ili nelskreno?

U parši Vajišlah, Jakov i Ezav ponovno se sreću nakon dvadeset godina (prema konvencionalnoj metodi računanja vremena) gorkog otuđenja.

Paraša ide u dramatični crescendo kada se dva brata susreću bez da znaju hoće li taj susret rezultirati pomirenjem ili bitkom koja će se nastaviti kroz godine.

Tora opisuje njihov susret u Postanku 33,4, „Ezav mu pohitje u susret, zagrlj ga, pade mu oko vrata i poljubi ga, te zaplakaše obojica.“

Iz daljnjeg opisa Tore, izgleda da je susret rezultirao uspješnim pomirenjem. Ezav je impresioniran velikom povorkom u kojoj Jakov putuje. Čini se da sve ide glatko kada se Ezav upoznaje sa Jakovljevom velikom obitelji. Jakov zatim uvjerava Ezava da zadrži darove koje mu je poslao prije njihova susreta: „Ako sam našao naklonost u tvojim očima, primi dar iz moje ruke, jer meni

je, što si me ljubazno primio, kao da gledam lice B-žje.“

Iako Ezav prihvaća dar, izgleda kao da pomirenje nije potpuno dovršeno. Ezav nudi Jakovu da putuju zajedno, no Jakov odbija, dajući naizgled jadnu ispriku da ima previše stada i previše djece te da ne može držati korak s Ezavovim tempom putovanja. Ezav zatim odlazi svojim putem u Seir, a Jakov kreće prema Sukotu i na kraju se vraća u zemlju Kanaan.

Biblijski komentatori nude različita tumačenja vezana uz dramatično ujedinjenje Ezava i Jakova. Je li taj zagrljaj bio iskren zagrljaj? Je li taj poljubac bio iskren poljubac, i zašto su obojica plakala?

Židovska tradicija ima prilično negativnu percepciju Jakovljevog starijeg brata. U mnogim klasičnim biblijskim komentarima i talmudskim tumačenjima, kao i u židovskoj povijesti, Ezav ima lošu reput-

aciju. On, koji je začetnik nacije Edoma, često se tretira kao veliki neprijatelj Izraela. Zapravo, poznata izjava rabina Šimona bar Johaja koju nalazimo u Sifre na paršu Beha'lot'ha, kaže: Dobro je poznata tradicija da Ezav mrzi Jakova! Stoljeća rimske torture nad Židovima i mileniji neprijateljstva koje je izražavala

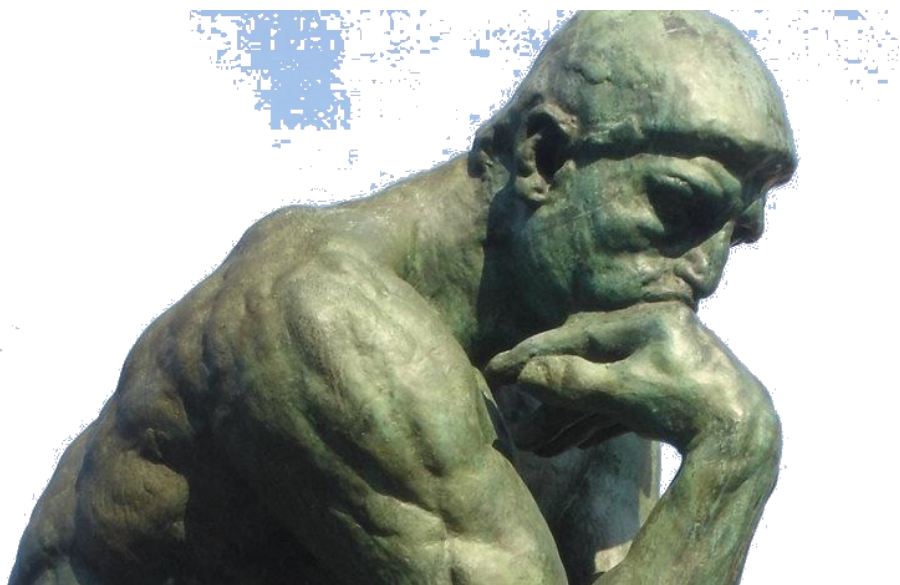

Židovska tradicija ima prilično negativnu percepciju Jakovljevog starijeg brata

---

Katolička crkva, često se smatraju produžetkom Ezavove mržnje prema Jakovu. Stoga ne iznenađuje da rabi Janaj citira u Berešit Raba 78,12 da Ezavova prava namjera nije bila poljubiti Jakova (*l'naš'ko*), već ugristi ga (*l'naš'ho*). Međutim, u tom trenutku, Jakovljevi vrat se pretvorio u mramor i slomio zlikovcu zube. Obojica su plakali jer je Jakovu bilo neugodno kada mu se vrat pretvorio u mramor, a Ezav je plakao zbog slomljenih zubi.

Iako Raši citira i pozitivna i negativna mišljenja o Ezavovim namjerama, on primjećuje da unatoč Ezavovom negativnom stavu prema Jakovu, u tom je trenutku na površinu izbila Ezavova milost i on je Jakova poljubio iz sveg srca. Raši smatra da je Ezav, vidjevši svog brata koji mu se tako ponizno klanja, utišao svoju ljutnju i probudio

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Ephraim Buchwald: Zagrljaj i poljubac Ezava i Jakova**

suosjećanje.

RaLBag sugerira da je Ezav bio toliko dirnut Jakovljevim gestama, darovima i njegovim klanjanjem, da se bacio Jakovu u zagrljaj, kao što je običaj za braću koja se nisu vidjela godinama.

Ha'emek Davar kaže da kada Tora piše da su obojica plakali, ona također misli i na Jakovljevu ljubav prema Ezavu. To je, kaže Netziv, obrazac koji se ponavlja kroz godine. Kada god Ezavovo sjeme iz iskrenih pobuda pokaže prihvaćanje i poštovanje sjemenu Izraela, tada je i Izrael potaknut da prihvati Ezava, jer on je naš brat.

Rabi Samson Raphael Hirsch ide i dalje te objašnjava da činjenica da su oba brata plakala, ilustrira da čak i najpokvarenija osoba može pone-

kad biti preplavljena čistim ljudskim emocijama. Poljupci mogu biti lažni, ali ne i suze. Čovjek ne može, bez da je iskreno ganut, plakati iz najdublje dubine svojih osjećaja. Ezavov poljubac, popraćen suzama, dokazuje da je i on također potomak Abrahama. Rabi Hirsch kaže da su suze pouzdan znak da u ovom slučaju otkrivamo iskrenu humanost u Ezavu.

Židovski narod, koji je danas stalno napadan od strane gorkih i nasilnih neprijatelja, mora upamtiti da i ti neprijatelji u svojim grudima imaju ljudsko srce. Nadajmo se da neće proći dugo i da će se pokazati osjećaji ljubavi, suosjećanja i oprostjenja.

Neka biste bili blagoslovljeni. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Prroda malahima

U ovoj parši naš se praotac Jaakov, tek nakon što je uspješno pobjegao Lavanu, priprema za susret sa svojim bratom i zakletim neprijateljem, Esavom. On šalje *malahim* da se pozabave Esavom prije nego li ga se on osobne susretne s njime oči u oči. Riječ *malahim* ima dva različita značenja. Jedno je da ona označava posrednike, izaslanike, ljudska bića koja su poslana s određenom zadaćom da iznesu Jaakovljevu ponudu. Drugo je značenje da riječ *malahim* označava anđele, nadnaravne B-žje glasnike koji su bili poslani Jaakovu da mu pomognu pri njegovom sudbonosnom susretu sa svojim bratom. Raši u svom komentaru navodi oba ova moguća tumačenja. Time što tako čini, on nas uči da su oba tumačenja točna na različitim nivoima razumijevanja retka. Poruka koju ovdje dobivamo je da za susret s Esavom, kako bi bio uspješan s Jaakovljeve točke gledišta i situacije, mora imati i ljudsku i nadnaravnu pomoć. Esav je zastrašujući neprijatelj, fizički,

kulturno i intelektualno. Njega se ne može ignorirati niti od njega pobjeći. On nas prati od Jaakovljeva vremena sve do danas. Ponekad je on prijetnja samom našem preživljavanju, a ponekad izgleda kao da ima malo dobronamjerniji stav prema nama. Ipak, u sva vremena on je prisutan, vrti se oko nas i nad nama, i nikada se nije odrekao niti jednog od svojih zahtjeva nama, bilo da promijenimo vjeru, asimiliramo se ili jednostavno nestanemo. I mada je Jišmael taj koji trenutno zaokuplja glavninu naše pažnje, bilo bi glupo od nas da ignoriramo stalnu Esavovu prisutnost u našem svijetu i zbivanjima.

Jaakovljeva je strategija da u svoju obranu iskoristi obje sposobnosti *malahima*. On se priprema da umiri Esava svojim darovima i bogatstvom, pokazujući Esavu da će mu biti od koristi imati u blizini i produktivnog Jaakova. On također jača svoju duhovnu snagu u molitvi i apelu B-gu da ga izbavi od Esava. I

konačno, kao krajnje rješenje, on se spreman boriti s Esavom svojim vlastitim oružjem, mačem i ratovanjem. Dvije od tih strategija, darovi Esavu i ratovanje protiv Esava, zahtijevaju ljudsko djelovanje, sposobnost i žrtvu. Oni predstavljaju tumačenje *malahima* kao ljudskih posrednika i poslanika. Treća strate-

---

**Jaakov je vidio anđele
dok je Esav vidio samo ljude.
Ono što je Jaakov smatrao
razumnim, pomirljivim
i velikodušnim, Esav je
smatrao opasnim
i agresivnim.**

---

gija, molitva i oslanjanje na nebesku intervenciju da osujeti Esavove zle namjere slijedi ideju da su Jaakovljevi *malahim* bili nebeska, nadnaravna bića. U dugoj povjesti našeg sukoba s Esavom mi smo se uvijek oslanjali na oba tumačenja *malahima*. Niti jedno tumačenje samo za sebe neće biti dovoljno da porazimo Esava. Bez ljudskog djelovanja i žrtve,

(nastavak s 12. stranice) **Rabbi Berel Wein: Priroda malahima**

nebeska potpora često bude uskraćena ili u manjoj mjeri. Koliko se potrudimo toliko nam je nagrada. No glupo je vjerovati da mali i napadnuti beleaguered ljudi mogu sami prebroditi sve oluje i poraziti Esavove namjere. Bez B-žje pomoći, uzalud pokušavamo izgraditi naš nacionalni dom. Stoga je ovo dvostruko značenje *malahima* u ovoj parši od velikog značaja za našu situaciju i nas same.

Razmotrimo gledište o izaslanici koje Jaakov šalje da se susretne s njegovim bratom Esavom iz pozicije Midraša. Midraš donosi različita mišljenja o tome tko su bili ti izaslanici. Zapravo, Midraš opet, kao što je to uobičajeno kod njegovih razumijevanja stvari, nudi kontradiktorna mišljenja. Jedno objašnjenje je da su izaslanici bili ljudska bića, sluge i saveznici Jaakova. Drugo je gledište da su to bili anđeli, nebeski glasnici koje je Jaakov uzeo da njega i njegovu porodicu zaštite od Esavovih zlih namjera.

Pa koje je tumačenje točno? Uz to, Midraš nudi različite uvide u ono što se događalo kada su se ti Jaakovljevi izaslanici, bili oni anđeli ili ljudi, stvarno susreli s Esavom i njegovom oružanom pratnjom. Jedno mišljenje u Midrašu je da su Jaakovljevi izaslanici bili agresivni i prijatelji Esavu, te zapravo nanijeli gubitke njegovoj družini. Drugo mišljenje u Midrašu oslikava Jaakovljeve izaslanike kao pomirljive, prijateljske, pa čak i podložne Esavu.

I opet, koje je mišljenje istinito i točno? Vidimo da su čak i Jaakovljeve emocije u sukobu. On se priprema za rat, no u isto vrijeme spreman je platiti visoki novčani danak Esavu.

Kasnije se u parši Jaakov hrva s neznanim neprijateljem. I opet Midraš donosi različite identitete o tome tko je bio taj protivnik. Nek kažu da je to bio anđeo, nazovimo ga tako, Esavov anđeo čuvar. Drugi kažu da je on bio ljudsko biće, razbojnik i pljačkaš. Neki treći kažu da je to bio intelektualac i učenjak. Dakle, još jednom, suočeni smo sa situacijom da moramo odrediti kako ćemo ovo shvaćati. Koja je moralna pouka koju nam Midraš želi prenijeti kroz sva ova različita mišljenja?

Abraham Lincoln, u jednom od svojih znamenitih nastupnih govora pred američkom javnošću, navodi da se molio da "bolji anđeli" u osobi prevladaju, i tako učine kraj ropstvu i spriječe smrt stotina i tisuća Amerikanaca u gorkom građanskom ratu. Jesu li oni anđeli ili ljudi, istaknuo je Lincoln, ovisi o perspektivi.

Jaakov je vidio anđele dok je Esav vidio samo ljude. Ono što je Jaakov smatrao razumnim, pomirljivim i velikodušnim, Esav je smatrao opasnim i agresivnim. Netko nam se može činiti kao učenjak i intelek-

tualac, ili čak kao prijatelj, a da je stvarno samo razbojnik i pljačkaš.

Jaakov koji nakon godina provedenih u Lavanovoj kući prepoznaje ovu dvojakost perspektive, zna da Esav ne gleda na svijet i život isim očima. On se nada da će Esav jednom početi gledati stvari iz iste perspektive kao i Jaakov. Mada se priprema za rat, što je Esavova perspektiva, on ga kombinira sa suradnjom, pa čak i danak kako bi postigao sklad i mir, što je njegova perspektiva.

Smatram da je ovo prikladna metafora našeg vremena i naše situacije. Perspektiva Jaakova – Država Izrael i Židovski svijet uopće – radikalno se razlikuje od perspektive naših neprijatelja, pa čak i naših nekadašnjih prijatelja. Mi se nadamo da ćemo moći promijeniti tu perspektivu i bolje je uskladiti s našim pogledom. No, dok se to dogodi, moramo se baviti stvarnošću i imati spremne i mač i maslinovu grančicu, molitvu i dobra djela.

Šabat šalom. ■

Rabbi Yissocher Frand:

Trebaš znati s kime imaš posla

Na početku *parše Vajišlah* (Berešit 32,5), Jakov šalje Ezavu poruku (prema interpretaciji Medraša) da je živio kod Lavana (*im Lavan garti*) i unatoč tome vršio 613 zapovijedi (*v'tarjag micvos šamarti*). Raši (u svom objašnjenju fraze "*im Lavan garti*") objašnjava "Nisam postao značajan, već više prolaznik i stranac (*ger*). Ne moraš me mrziti zbog blagoslova kojim me otac blagoslovio "Budi gospodar svojoj braći" - jer to se nije ispunilo."

Drugim riječima, Jakov kaže Ezavu, "Znam da si još ljut na mene jer sam ti ukrao blagoslov; ali želim ti nešto reći: Ne moraš biti uzrujan jer nije upalilo! Ovdje sam danas, 34 godine poslije, i nisam ništa više no običan prolaznik i stranac."

Isto tako, Raši na stih u kojem Jakov objašnjava Ezavu da je stekao

"volove i magarce" komentira: Otac mi je rekao, 'Neka ti B-g daje rosu s nebesa i plodnu zemlju.' Stoka i sluge nisu ni sa neba, ni sa zemlje." Opet, poruka je da blagoslov nije djelovao pa stoga nema razloga da Ezav bude uzrujan!

Moramo se upitati dva pitanja. Prvo, Jakov zasigurno nije očekivao da će se Jichakov blagoslov ispuniti ovdje i sada. To nisu bili 'instant blagoslovi'. Ti blagoslovi nisu bili ispunjeni još godinama kasnije sve dok se Židovski narod nije vratio u Kanaan i nastanio ga - i sve do slavnog razdoblja *Šlomoa haMeleha* (kralja Salomona). To je slično kao kad se započinje posao. Svi znaju da posao prvih godina ne donosi dobitak. Čovjek ne zatvara svoj posao nakon 6 mjeseci jer "još nije postao milijunaš". Kada je Bill Gates započeo Mi-

crosoft u garaži u Seattlu (Washington), nije preko noći zaradio 40 milijardi dolara. Ako gledamo ispunjenje Jichakovog blagoslova na duge staze, 34 godine su kao treptaj oka. Pa kakav je to onda argument za Ezava da se ne mora uzrujavati jer

---

**Nažalost, svi mi,
manje ili više,
mnogo puta u svojim životima
činimo kompromis zbog
"ovdje i sada"
i ne uzimamo u obzir
dalju budućnost.**

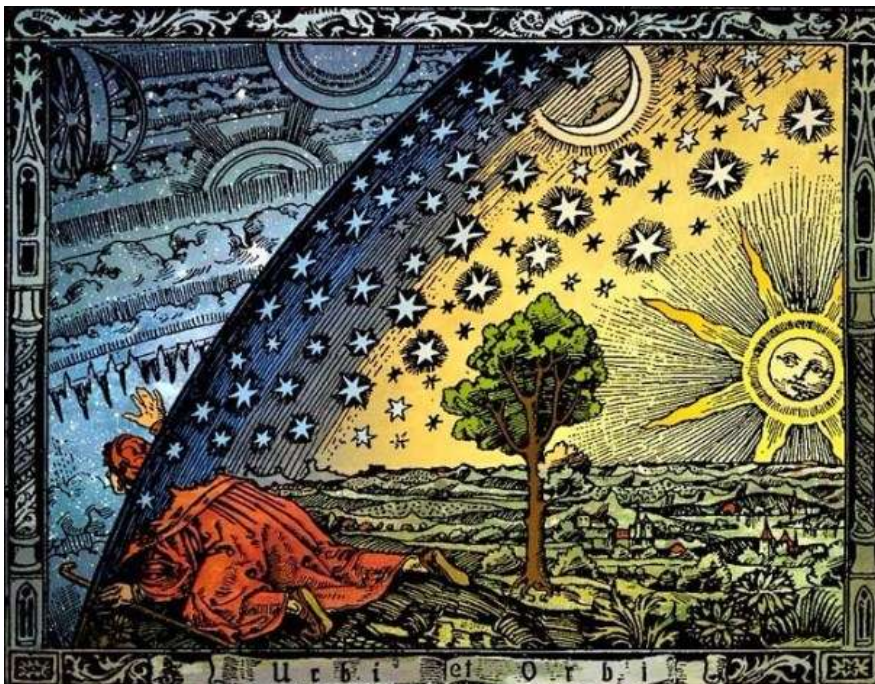
Jakov još nije vidio ispunjenje očevog blagoslova?

Rav Moše Feinstein pita još zanimljivije pitanje: Pristup u kojem Jakov uvjerava Ezava da "*braha* ne djeluje" ostavlja dojam da Jakov smatra kako je Jichakova '*braha*' - koja je zapravo proročanstvo - neistinita! Čini se kao da kaže da je blagoslov bezvrijedan. Ni u kom slučaju ne možemo reći da Jakov nije vjerovao svim srcem da će se Jichakov blagoslov tek ostvariti.

Sefer Ikvei Erev daje nam odgovor kojem bih volio dodati i Sfornovu zamisao kako bi pristup bio jasniji.

Prvo pravilo govorničtva je "Znaj svoju publiku". Prvo pravilo pregovaranja je "Znaj s kime imaš posla".

U *parši Toldos*, kada je Ezav došao umoran iz lova, Jakov mu je rekao

(nastavak s 14. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Trebaš znati s kime imaš posla**

"Prodaj mi svoje prvorodstvo danas (*ka'jom*)" (Berešit 25,31). Sferno objašnjava termin '*ka'jom*': Ezav je bio čovjek koji je živio za ovdje i sada – čovjek koji je živio za DANAS. Kada je takav čovjek gladan i želi posudu leće, on to želi SADA. On je spreman prodati nešto što bi moglo biti iznimno vrijedno u budućnosti (npr. pravo prvorodstva – '*behora*'), samo da dobije ono što želi sada (npr. posudu juhe).

Jakov je znao Ezavov stav i njegov sistem vrijednosti i zato je predložio "cijenu" za *behora*, za koju je znao da će njegovom bratu biti primamljiva. Jakov je znao da će blagoslovi biti vrijedni ne samo za njega i njegovu djecu, već i za njegove unuke, praunuke i sve generacije. Znao je da je to nešto što će utjecati na budućnost Židovskog naroda u mileniju koji dolazi. Budući naraštaji i tisućljeće koje dolazi nisu bili Ezavova valuta. On je bio čovjek sadašnjosti, čovjek "*ka'jom*". On je zainteresiran isključivo za instant blagoslove. Ako nije sada, nije vrijedno ničega.

U svjetlu toga, možemo razumjeti Jakovljevi psihološki pristup njegovom bratu u *parši Vajišlah*. Jakov kaže Ezavu, "Gledaj Ezave, prošle su 34 godine. Ništa od blagoslova koji sam kupio od tebe nije se ispunilo." Iz Ezavove perspektive, 34 godine su cijela vječnost. Sada je više no ikad prije siguran da je izvukao bolji kraj u cijeloj priči. Naravno da Jakov nije sumnjao u proročki blagoslov

kojim ga je Jichak blagoslovio. Ipak, on je znao da je to "dugoročno ulaganje" i znao je s kime ima posla. Imao je posla s Ezavom kojem vrijednost nije predstavljalo ništa što

nije ovdje danas.

To nam objašnjava i nešto drugo. Na početku *parše*, Jakov je pun straha. Priprema se za susret sa Ezavom moleći, šaljući darove i pripremajući se za bitku. Ali zapravo, on je imao policu osiguranja. Ezav je rekao da neće ubiti Jakova sve dok je Jichak živ. Ako je tako, zašto se Jakov bojao? Jichak je u tom trenutku još bio živ!

Odgovor je da kad netko ima posla s Ezavom, mora znati da njega trenutni hir može nadvladati. Teoretski, on bi možda osjećao da ne želi uzrokovati bol svom ocu, ali ako bi ga nešto u tom trenutku nadvladalo, lako bi odlučio da ubije Jakova na mjestu! To je tako sa slabićima. Oni su podložni svojim hirovima i strastima. Bilo bi nerazumno za Jakova uzdati se u ono što je Ezav jednom rekao kada zna s kak-

vom osobnosti ima posla.

Govorimo te riječi i osjećamo se samozadovoljno. Kažemo "Da. Ezav je slabić i on živi samo za ovdje i sada (*ka'jom*)." Nažalost, svi mi, manje ili više, mnogo puta u svojim životima činimo kompromis zbog "ovdje i sada" i ne uzimamo u obzir dalju budućnost, a kamoli vječnost!

Činjenica je da mnogi ljudi većinu svog vremena, brige i djelovanja troše na privremene stvari u životu – novac, karijeru, kuću, ili bilo što drugo što se čini privlačnim. Mi donosimo odluke u kojima se odričemo stvari koje uključuju vječnost radi onih privremenih. Koliki ljudi kada im bude 40, 45, 50 godina i kada shvate da su im djeca već odrasla, žale što su prvih 20, 25, 30 godina života ulagali u svoje karijere umjesto u svoju djecu? Kada se konačno "probude" i žele učiniti nešto sa svojom djecom, prekasno je. To je slučaj u kojem se ljudi odlučuju za "*ka'jom*" (ovdje i sada) na račun "*nicijus*" (vječnosti).

Zato ne možemo samozadovoljno reći, "Eh! To je Ezav. Ezav prodaje *behora* za posudu juhe. Ezav odustaje od *Olam HaBa* (svijeta koji dolazi) zbog *Olam HaZe* (ovog svijeta)." Moramo se zapitati koliko puta mi činimo to isto. Trebamo imati dugoročan pogled na život. Trebamo slijediti Jakovljevi pristup. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Sigurnost daleko od kuće

Tora kaže da se Jakov bojava Esava, mada mu je Hašem obećao: "Ja ću biti s tobom i štiti te." To obećanje bilo mu je dano kad je tek napustio dom Izaka i Rebeke, i još uvijek bio pod njihovim utjecajem. Sada je, međutim, dvadeset godina bio s pokvarenim Labanom, i Jakova je brinulo da su možda La-banovi grešni načini postupanja na njega ostavili utjecaj, i da on više ne zaslužuje zaštitu Hašema.

Moramo uvijek biti svjesni da smo podložni utjecaju našeg okoliša. Možemo se osjećati sigurno kada redovito prisustvujemo sastancima koji su nam poznati. Ali, ako idemo na neko drugo mjesto, bilo zbog posla ili na odmor, možda nemamo zaštitu na koju smo navikli.

Neprijatelj je lukav, pokvaren i snažan, i uvijek traži slabo mjesto u našoj obrani. Kada napustimo sigurno okruženje, moramo svoju obranu podići na višu razinu.

O depresiji

Smatram da depresiju moramo shvatiti, zbog toga što je depresija opisni naziv: čovjek je depresivan. Ona je također postala i klinički naziv: on pati od depresije. To je dijagnoza poput dijabetesa ili upale pluća.

Idemo korak dalje. Ja smatram da

osjećaj depresije postoji ako je došlo do kakvog gubitka. Osoba je ostala bez člana obitelji. Izgubila je svoje bogatstvo. To su stvarni osjećaji tuge. Ovo je žaloban oblik depresije i tu antidepresivi i Prozac ništa neće promijeniti.

Međutim, postoji nešto u unutrašnjosti našeg tjelesnog sustava, a to je naš kemijski sustav, što utječe na to na koji način osjećamo. I ako imamo određene poremećaje u našim neurohormonima, to mijenja način na koji osjećamo i može nam dati osjećaj teške depresije i očajanja.

Njega može pokrenuti bilo što, a ponekad je možda čak i nasljedan. Ili, veliki stres, nesanica, pritisak, mogu dovesti do biokemijske depresije. Ako se to pretvori u biokemijsku depresiju, tada antidepresivi mogu pomoći.

Stoga mislim da moramo biti u

stanju razlikovati to dvoje. Ja mogu biti depresivan, ali ne i u depresiji. Začudo, netko može imati kliničku depresiju, a da ne bude depresivan. I to će se pokazivati u nemogućnosti da osjeća.

Moramo uvijek biti svjesni da smo podložni utjecaju svog okoliša.

Kada napustimo sigurno okruženje, svoju obranu moramo podići na višu razinu.

Ja vjerujem da kada dođe do samoubojstva, ono je rezultat osjećaja očajanja i uvjeren sam da očaj, gotovo bez izuzetka, nastaje uslijed biokemijske promjene, pri čemu čovjek gleda u crnu ploču misleći da je ona prozor, i vidi svijet kao beznadan.

Zato mislim da moramo biti u stanju ustanoviti što je to što osjećamo i zbog čega, što se od toga da popraviti i kako bi se to trebalo popraviti. Pokušavati vršiti psihoterapiju s osobom koja ima biokemijsku depresiju je kao da pokušavate popraviti televizor, a da ga niste uključili u struju.

Dakle, moramo razumjeti prirodu depresije i biti u stanju pristupiti svakom dijelu depresije na odgovarajući način. ■

Biseri hasidske mudrosti

Mi smo u stvarnosti sastavljeni od dva različita sastojka, poput blizanaca Jakova i Esaua, koji se bore unutar majčine utrobe. Jakov je bio nevin čovjek, učenjak, dok je Esau bio ratnik, čovjek polja. Tijelo je ratnik u nama, agresivna sila sa snagom da kroti elemente ovog svijeta. U ovom materijalnom svijetu tijelo služi za

zaštitu osjetljive duše. S druge strane, tijelo bez duše bi bilo opasni agresor bez centra i savjesti.

Ipak, taj raskol traje. U početku, tijelo je za dušu nespretnjaković kojemu neprestano treba ugađati. Dok duša teži za duhovnim zanosom, tijelo treba jesti i spavati. U isto vrijeme, duša je tijelu u početku zanovijetalo, savjest, koja stalno ograničava njegovo ponašanje.

Zašto bi B-g stvorio mogućnost za takav konflikt? Zato što duša treba izazov, a tijelo pročišćenje. Napetost koja vlada među njima izvlači na površnu ono najbolje s obje strane. Na koncu oboje mora prihvatiti da su jači zajedno nego kad su razdvojeni. Upravo je otpor tijela taj koji potiče kreativnost duše, dok duša usmjerava tijelo da svoju snagu koristi za dobro. Nabujala rijeka prirodno sadrži određenu količinu energije, ali kad je ona obuzdana branom, višestruko se umnaža.

Prilikom suočavanja s konfliktom između duše i tijela, prvi je korak priznavanje samog problema i svijest da u nama postoje dvije suprotstavljene snage. Sve dok sebe doživljavamo ka jedinstvenu cjelinu, mi smo egzistencijalno smušeni, a ta smušenost rezultira paralizom. Mi smo rastrgani između potreba tijela i duše i ne možemo prepoznati potrebu da jedno spojimo s drugim. Jedan smo dan kreposni, drugi dan sebični; jedan dan motivirani, drugi dan oklijevamo. ■

R. Simon Jacobson

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Na uvredu odgovori
tišinom.

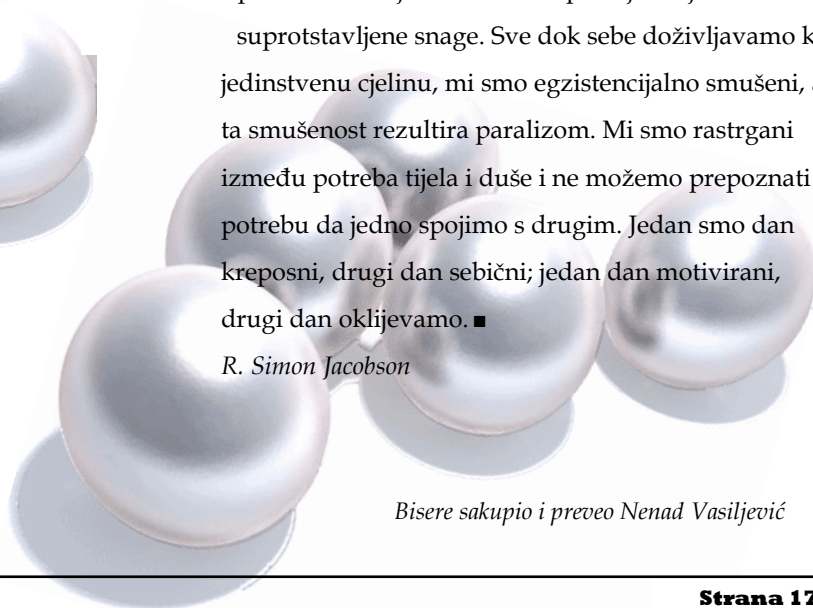
Kad te povrijede,
nemoj odgovoriti na isti način.

Tada ćeš zavrijediti istinsko
poštovanje -

poštovanje koje dolazi iz
nutrine,

poštovanje koje dolazi iz višeg
Izvora. ■

R. Nahman iz Breslova

Yossi Katz, Broslov Research Institute:

Mjesto za predah

Kao što se kaže, nesreća nikada ne dolazi sama. Često to ide ovako: prvo imamo jedan problem, onda se pojavi drugi, pa treći... I dok trepnete, osjetimo se sasvim preopterećenima, toliko da jedva možemo disati. Čini nam se kako su se svi problemi svijeta skupili na jedno mjesto i legli na naša ramena.

Naša spontana reakcija na preopterećenje je da se povučemo u stanje potpune odvojenosti. Prekinemo veze sa prijateljima, sa svojim istinskim ja, a osobito se osjećamo beznadno i malodušno u odnosu na B-ga. Nismo u stanju povikati svom Nebeskom Ocu, onom Jedinome koji nam može dati spas. Ovaj se začarani krug može sažeti zlatnim pravilom: "Što više pažnje poklanjate bolu i problemima, to će vas više boli i problema progoniti."

Kako bi umirio gnjev svog brata Esava, koji je na njega bio ljut jer mu je ukrao blagoslov njegova oca, Jakov je poslao lijep znak poštovanja. Jakov je sve činio s velikom mudrošću. Rekao je Esavu: "Stekao sam bika i magarca" (*Postanak 32,6*). Zatim je razdijelio različite vrste životinja koje je

odvojio u znak pažnje, kao što je rekao svojim slugama: "Ostavite razmak između jedne i druge skupine" (*isto 32,17*).

Prema kabali, "bik" upućuje na Esava (*vidi Izaija 34,5-7*) a "magarac" na Išmaela (Išmaela se naziva "divlje magare, taj čovjek" u *Postanku 16,12*). Ova dva suparnika i narodi koji će od njih nastati trebali su biti vladari i tlačitelji nad Židovskim narodom u izgnanstvu. Oni predstavljaju izgnanstvo i sve gorke probleme koje ono sobom nosi. Bilo to putem fizičkog ugnjetavanja ili svojim negativnim duhovnim utjecajem, njihov je krajnji cilj da nas dovedu do potpunog očaja i beznađa.

Jakov je shvatio da postajemo najviše očajni i uistinu odagnani od B-ga upravo u trenutku kad sve naše nevolje odjednom navale na nas. Stoga nas je podučio tajni podjele naših problema u "grupe" i traženja "međuprostora" za predah.

Naša prva taktika za preživljavanje je prisjetiti se prošlosti. Koliko smo puta do sada bili u sličnim, naizgled beznadnim neprilikama, i ne samo da smo ih preživjeli, već smo možda čak

i imali koristi od tih situacija? Kada se prisjetimo kako smo bili iz njih izbavljeni i izrazimo svoju zahvalnost B-gu što se brinuo za nas do sada, mi učvršćujemo svoj osjećaj vjere i povjerenja, i time podižemo unutarnje

snage koje razvijamo.

No tu nije kraj. Mada se nije nimalo lako nositi s našim problemima, i mi istinski patimo, Rebe Nahman podučava da svaki problem s kojim se suočavamo ima i svoju svijetlu stranu. Koliko god život može biti težak i gorak, B-žja dobrota i ljubav prema nama prisutne su u svakoj situaciji. Probitak možda neće svaki puta biti očit - zapravo, on može biti čak i samo spoznaja da je naša situacija mogla biti i puno gora. Naš je zadatak da otkrijemo te naizgled skrivene niti olakšanja i, umjesto da se odvojimo od njega, da iskoristimo ove prilike da mu izrazimo svoju zahvalnost i odamo hvalu B-gu za one djeliće dobra koje smo otkrili.

Kada život postane turbulentan i osjetimo da su nas naši stalni problemi emocionalno nadvladali, možemo si dati prostor da predahnemo tako što ćemo pronaći zrnca dobra i izbavljenja koje postoje u međuprostoru nevolja. Nalaženjem tih prostora za predah mi onesposobljavamo zajednički nastup naših neprijatelja i ponovo možemo otkriti svoje najsnažnije oružje: nadu, vjeru i molitvu. Vještim rukovanjem ovim moćnim arsenalom, mi možemo uspješno proći i pored najvećih izazova.

A gutn Shabbos!

Šabat šalom! ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJIŠLAH

Parša (priča) Vajišlah priča je o neizbježnim trenucima u životu u kojima sve za što smo radili možemo u trenutku izgubiti. Kako na to reagirati? Kako si možemo sačuvati život od sloma?

Ovotjedni odlomak Tore bavi se situacijama neposredne opasnosti. Jakov se vraća kući nakon više od dvadeset godina, i prva osoba koju susreće je njegov brat Esav, koji dolazi da ubije njega i njegovu obitelj. Kasnije nam Tora kaže da je Šehem Ben Hamor silovao Dinu, Jakovljevu kćer, te govori o odmazdi njezine braće - Šimona i Levija - koji su pobili sve muškarce u gradu Šemu, iskoristivši situaciju u kojoj su se našli nakon što su se svi muškarci obrezali kako bi se ujedinili s Jakovljevom obitelji. Dok Jakov bježi od osвете, njegova supruga Rahel rađa Benjamina i umire te biva pokopana na putu za Beit Lehem.

Veliki mudraci iz susreta Esava i Jakova uče kako se trebamo ponašati kada se suočimo s velikim problemom. Trebamo pripremiti tri stvari: darove (kako bismo umirili, ublažili situaciju), moliti se i spremi ti se za rat. I tako, Jakov priprema psihološku strukturu koja je za cilj imala da ublaži težinu njegovog povratka i smiri Esava:

Darovi: Jakov šalje Esavu darove - stada ovaca i koza, goveda i deva.

Rat: Jakov dijeli svoj tabor na dva dijela, tako da ukoliko Esav napadne jedan logor drugi uspije pobjeći.

Molitva: Jakovljeva molitva je primjer toga kakva molitva treba biti - detaljna, razložna, fokusirana i izravno povezana s potrebom i željom.

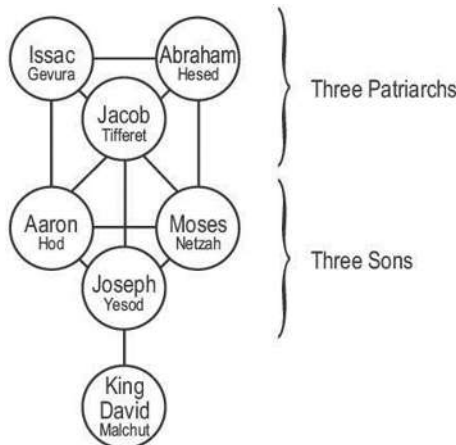
Priča o ponovnom susretu tipična je za našu stalnu unutarnju borbu o kojoj smo govorili u *paraši Toldot*, između tijela (Esava - sklonosti ka zlu) i duše (Jakova - sklonosti ka dobru). Naučili smo da je u našem svijetu pravo prvorodenog dano tijelu pa zato naša duša treba "ukrasti" pažnju koja joj se poklanja putem obmane.

Zohar objašnjava da Jakov Esavu

šalje darove i sedam se puta pokloni pred njim. Međutim, istovremeno i Jakov, uvijeno, prijeteći Esavu, rekavši da je svoje bogatstvo stekao kod Lavana - najvećeg i najopakijeg vrača na svijetu. Za vrijeme molitve Jakov je postao nabijen silama sigurnosti i intenziteta. Esava to zbuni - ako je Jakov uspio nadvladati Lavana, lako bi mogao ubiti i njega. Ako je tako, zašto mu onda šalje darove? Tako, kada se Jakov pokloni pred njim, Esav osjeti zbuđenost, ponos i ugodu, smetenog uma izgubi kontrolu nad sobom, i od srca zagrlji Jakova ("A Esav mu potrča u susret, i zagrlji ga, pade mu oko vrata i poljubi ga te oni plakaše").

Kad osobi pristupamo s mirom i ljubavi, iz nutrine kojom vlada svjetlo i odricanje od ega, a ipak iz nutrine pune snage, mi možemo prevariti uobičajenu logiku (Esava), a zatim zaboraviti svu mržnju i početi doživljavati čuda i velebna djela. ■

Prevela: Tamar Buchwald

Nisan Mindol:

Moja molitva ....a što se mene tiče (My prayer ...as for me)

Drugi dio: Šabatne molitve

PSALM br. 29 Mizmor l'David

Dajte Vječnome, sinovi moćni, dajte Vječnome slavu i čast! Dajte Vječnome slavu Imena Njegova, padajte ničice pred Vječnim u krasoti svetišta! Čuj, Vječni je nad vodama, B-g slave grmi, Vječni je nad vodama velikim. Čuj, Vječni je u jakosti, čuj, Vječni je u sjaju! Čuj, Vječni lomi kedrove, Vječni razbija kedrove Libanona, te poskakuju kao tele, Libanon i Sirjon ko mladi bivoli, Čuj, Vječni odapinje munje ognjene! Čuj, Vječni potresa pustinjom, potresa Vječni pustinju Kadeš! Čuj, Vječni čini da rađaju košute i skida lišće šuma, a u dvoru Njegovu sve zbori: Slava! Vječni je sjedio za potopa na prijestolju Svom i sjediće Vječni kao kralj dovijeka. Vječni daje moć narodu Svome, Vječni blagosilje narod Svoj mirom.“

“Davidov Psalm: Dajte Vječnome, sinovi moćni, dajte Vječnome slavu i čast! Dajte Vječnome slavu Imena Njegova, padajte ničice pred Vječnim u krasoti svetišta!“

Ovaj psalm je poseban po tome što se tri puta ponavljaju riječi; “Dajte Vječnome,...“; B-žje Ime se spominje 18 puta; a riječi “B-žji glas“ (kol hašem) se ponavlja tri puta.

Talmud u trostrukom ponavljanju “Dajte Vječnome,...“ vidi aluziju na prva tri blagoslova u Amida, poznati su kao avot (Praoci), gevurot (moćna djela) i kedušot (svetost). Na avot se odnosi prvi “Dajte...” gdje se “djeca moći / snage“ odnosi na nas, djecu Praotaca Abrahama, Izaka i Jakova,

njih se naziva elim (“moćni“ ili “B-gu slični“). Drugi blagoslov gevurot se povezuje s “Dajte... slavu i snagu“ / “Dajte Vječnome slavu Imena Njegova...“. Treći, kedušot u “Dajte... padajte ničice pred Vječnim u krasoti svetišta!“ (Roš Hašana 32a; Megila 17a.)

Na drugom mjestu u Talmudu (Berahot 28b.) Rabi Hilel, sin R. Šmuela bar Nahmanija, kaže da se 18 blagoslova u Amida može povezati s ovim psalmom u kojem se B-žje Ime spominje 18 puta. (Berahot 28b.)

Riječi kol hašem („B-žji glas“) koje se u ovom psalmu spominju sedam puta povezuju se sa sedam dana Stvaranja, kada je sve stvoreno B-žjom riječi. Također, povezuju se sa sedam B-žjih atributa / svojstava kojima je B-g stvorio svijet i prema kojima vlada Njegovim svijetom. Tako, “glas B-žji je nad vodama“ se odnosi na B-žje svojstvo hesed - milost, a simboliziraju je vode tekućice; “glas B-žji je

moćan“ odnosi se na svojstvo gevura itd.

Također, naši Mudraci u sedmerostrukom ponavljanju kol (“glas“) vide simbolični podsjetnik na događaj kada je B-g dao Židovima Toru na Sinaju, kada se riječi kol i kolot ponovo ponavlja sedam puta.

Rabbi Yitzchak Luria, sveti Ari, posebnu pozornost poklanja ovom psalmu. On smatra da se u Gornjem Svijetu događaju nevjerojatne i dalekosežne posljedice kada se ovaj psalm izgovara s kavana i ushićenjem. Također važno je značenje 11 stihova ovog psalma i broj od 91 slova.

Ali da bi razumjeli svu dubinu značenja ovog psalama i da bi izgovarajući ga mogli dosegnuti uzvišenu radost i nadahnuće potrebno je biti dobro upućen u lurijansku kabalę; no dovoljno je i osvrnuti se na samo jednu misao koju je Kralj David izrazio u ovom psalmu, a kojom se on obraća svakom pojedinom Židovu: da smo

(nastavak s 20. stranice) **Nisan Mindel: Moja molitva ...a što se mene tiče**

mi djeca naših Praotaca – Abrahama, Izaka i Jakova, da nam je data privilegija da možemo cijeniti B-žju ljubav i milost, Njegovu moć i svetost i da smo dobili mogućnost imati udio u ovim B-žanskim svojstvima.

Još je jedan razlog zašto bi ovaj psalm trebali izgovarati s velikom radošću i ushićenjem. Psalm 29 je bio Pjesma dana (Šir-šel-jom) za prvi dan hol hamoed Sukota. (Suka 55a.) Raši nam tumači zašto je ovaj psalm izabran za taj dan, to je bio dan velikog slavlja Simhat bet hašovea kada se prinosila voda na Žrtvenik, u čast riječi “B-žji glas je iznad voda”.

Možda je najznačajniji stih psalma onaj kojim završava:

“Vječni daje moć narodu Svome, Vječni blagosilje narod Svoj mirom.”

Naši Mudraci, sastavljači Talmuda, kažu da je Kralj David pojmom “snaga” (oz) ukazivao na *micvu* tefilina, jer u vezi tefilina Tora kaže: “ I svi će narodi svijeta vidjeti da je Ime B-ga oglašeno po tebi i bojati će te se.” (Ponovljeni zakon 28,10). *Micva* tefilina

ima posebnu vrijednost koja Židovskom narodu daje božansku moć, potiče strahopoštovanje i usađuje strah u srca njegovih neprijatelja tako da ih se ne usuđuju napasti / povrijediti. Zato će B-g blagosloviti Njegov narod mirom.

Naši Mudraci također kažu da se riječ oz odnosi na Toru. Tako Targum ovaj stih prevodi: “B-g daje Toru Židovskom narodu.” Dajući nam Toru, B-g nam je dao mogućnost da se vežemo uz Njega učenjem i činjenjem *mcivot* – stvarne izvore naše snage.

Vrijedi spomenuti da Mišnjajot – Torašebe'al Pe završava citatom zadnjeg stiha ovog psalma. Rabi Šimon ben Halaftha je rekao: Sveti Jedini bio On blagoslovljen, za Židovski narod B-g je našao samo jednu “posudu” koja sadrži blagoslov a to je mir, zato jer je zapisano: “B-g će dati snagu Njegovom narodu, B-g će blagosloviti Njegov narod mirom.” Jer mir – šalom – je “posuda” koja u sebi sadrži sve blagoslove. ■

Odabrala i prevela Jasenka Furst

Iz domaćeg tiska

POČINJE IZGRADNJA GRADA MRTVIH

Morali smo ovo poduzeti, jednostavno više nemamo mjesta za ukope

Net.hr 26.11.2017.

Ispod glavnog jeruzalemskog groblja Har Hamenuhot gradi se 'grad mrtvih' kao odgovor na kritičnu nestašicu prostora za ukop u Izraelu.

U katakombama će biti 22.000 grobova u tunelima dugima kilometar koji su se iskapali protekle dvije godine. Procjenjuje se da će ukupni troškovi biti 50 milijuna dolara, piše Interesting Engineering.

"Došli smo na ideju da pružimo rješenje ispod samog groblja, gdje bismo izgradili dodatna mjesta za ukope, ali skrivene od očiju javnosti", kaže Arik Glazer, izvršni direktor Rolzur Tunnelinga, tvrtke zadužena za iskapanje.

"Nema dovoljno zemlje, pa koristimo ovaj način."

Groblje-toranj

Prepuna groblja sve su veći problem širom svijeta, posebno kod kultura kao što je Judai-

zam koje zabranjuju kremiranje. Izrael je stoga bio prisiljen smisliti nove načine kako bi osigurao mjesto za umrle.

Jedan od načina rješavanja ovog problema je i izgradnja groblja-tornjeva, poput onih na groblju Yarkon.

"Razlog svemu ovome je taj da jednostavno nema mjesta", rekla je Tuvia Sagiv, arhitektica specijalizirana za, kako ga nazivaju, kompaktno sahranjivanje.

"Nije razumno da živimo jedni iznad drugih u visokim zgradama, a zatim kada umremo budemo u vilama. Ako smo se već složili da ćemo živjeti jedni nad drugima, možemo tako i umrijeti."

Tornjevi su osigurali dodatnih 250.000 grobova bez zauzimanja većeg prostora, što je zemlji pružilo nekoliko desetljeća vremena da napravi mjesta.

Nove katakombe

Sljedeći korak je podzemno groblje, koje kao i tornjevi čeka odobrenje rabina.

Zapravo se tu radi o katakombama koje su na Bliskom istoku, ali i u Europi, bile popularne prije više stoljeća.

"Ovakva su sahranjivanja postojala u drevnim vremenima, prije 1600 do 2000 godina, a mi smo ponovo pokrenuli tu tradiciju zbog nedostatka prostora", rekao je Glazer.

Ovaj se koncept sada pojavio po prvi put u modernom svijetu, te ga je u međuvremenu za nagradu nominirala Međunarodna udruga za tunele i podzemni prostor za najinovativniji koncept podzemnog prostora.

Ovaj podzemni grad bit će dovršen 2018. a pristup će biti napravljen liftom koji će se spuštati 50 metara ispod zemlje. ■

ROCK

Zbog antisemitizma Nijemci ne prenose koncerte R. Watersa

N1 28.11.2017.

Njemačke javne radio postaje Antenne Brandenburg i radio Berlin 88,8 izvijestili su da ne kane prenositi koncerte uživo koje će 1. i 2. lipnja uživo u Berlinu održati nekadašnji frontman Pink Floyd, Roger Waters, optuživši ga za antisemitizam zbog njegovih otvorenih poziva na bojkot Izraela.

"Važno je da radio RBB jasno iskaže svoje stajalište i uputi

jasnu poruku židovskoj zajednici u Berlinu i u Brandenburg", rekla je članica uprave radija Patricia Schlesinger.

Slične su odluke u posljednjih nekoliko dana donijeli i ostale radio-postaje poput Westdeutsche Rundfunka i Norddeutsche Rundfunka.

Waters, koji je s bandom surađivao između 1965. i 1985., već dulje vrijeme poziva publiku na svojim koncertima da

bojkotira Izrael. Nerijetko zrakom zalepršaju baloni u obliku svinja s utisnutom Davidovom zvijezdom.

Svrha njegova angažmana protiv Izraela je nastojanje da stanovnici te zemlje promijene politiku prema palestinskom stanovništvu, objasnio je.

Osim slave koju je stekao svi-

rajući bas gitaru u Floydima, Waters je međunarodnu pozornost privukao 1990. kad je u Berlinu između Potsdamer Platz i Brandenburških vrata uživo izvodio pjesme s albuma "The Wall".